

ויואל משה

פנחס

קובץ מאמרים ושיחות, בעניני הפרשה וזמני המועדים, מבנש"ק רבי יואל משה פינטו שליט"א בן אדמו"ר רבינו יאשיהו פינטו שליט"א ראב"ד מרוקו. דברי תורה חידושים וכיאוורים, אוצר מאמרים מזהירים, לגלות בעניני הפרשה והזמנים, כפרד"ס התורה כלולים, מגלה צפונות ונעלמים, מכל פסוקי הפרשיות ועניני הזמנים. • פרשת פנחס תשפ"א

משנת אבות

לא זיכה ה' את פנחס בכהונה עד אחר שהרג את זמרי כי רק מחמת שלא היה כהן יכול היה להשיב את החימה מעל בני ישראל

3

משה רבנו לא עשה דבר כדי להשיב את החימה מעל בני ישראל בשביל שלא לדחוק בהקב"ה להכניסו לארץ ולהשיב לו את הכהונה שנלקחה מעמו

1

משה רבנו לא עשה דבר כדי להשיב את החימה מעל בני ישראל בשביל שלא לדחוק בהקב"ה להכניסו לארץ ולהשיב לו את הכהונה שנלקחה מעמו

ובגמרא במסכת סנהדרין (פב.) הרחיבו חז"ל במעשה זה, וגילו לנו עוד טפח מאשר אידע בו, שאמדו שבאותה השעה כל ישראל היו נבוכים, כי היה רצונם לעשות דין בזמרי ולהענישו, אך נשתכחה מהם ההלכה באיזה עונש יש להעניש את העושה כמעשה שעשה זמרי, ולכן איש מישראל לא עשה מאומה. אולם זכה פנחס וממנו לא נתעלמה ההלכה הזו אלא הוא זכרה היטב, ולכן ניגש אל רבן של ישראל איש האלוקים משה ואמר לו: דודי הרי ברדתך מהר סיני לימדתני שדין איש זה הוא "קנאין פוגעים בו", כלומר אף על פי שלסנהדרין אותה הסמיכה התורה להמית את העובר על דבר ה' אין רשות להמית את האיש ההוא, מכל מקום אם ימצא בקהל איש המקנא לה-שאינו יכול לראות כיצד איש מבני ישראל מחלל את שם ה' הנקרא עלינו, אז הרשות נתונה לו לפגוע באותו איש ולהורגו. ותמה פנחס באוזני משה, מדוע איש מישראל אינו מקיים את ההלכה שלימדתנו. והתשובה אשר השיב משה לפנחס היא: אם השתכחה ההלכה הזו מכל בני ישראל ואתה לבדך זכרת, הרי זה אות מהקב"ה כי עליך לקיים את ההלכה הזו ועליך להרוג את זמרי.

בסופה של הפרשה הקודמת ובתחילת פרשתנו מגידה התורה הקדושה את מעשה התועבה שנועשה בישראל בעת בה בני ישראל קשרו קשרים עם בני ארץ מואב, ואף התפתו לדברי הפיתוי שהשמיעו המואבים באוזניהם והחלו לעבוד לאלוהים מעשי ידי אדם. ומדרגת התאום העמוקה ביותר אליה הגיעו ישראל באותה השעה, היה המעשה שנשיא שבט שמעון זמרי בן סלוא ביקש לחטוא עם כוזבי בת צור המדינית. וכאשר קיים זמרי את רצונו, אבל וחרדה מילאו את רגשותיהם של כל בני ישראל, כי איש לא הצליח לעכל כיצד זה נשיא של אחד משנים עשר שבטי י-ה עושה מעשה המתועב והשנואי כל כך בעיני ה', ולכן איש מבין בני ישראל לא התעשת לעשות מעשה ולעצור את הנבלה הנעשית בישראל. מלבד פנחס בן אלעזר בנו של אהרן הכהן שקם מתוך העדה וקינא לה' צבאות ולשמו המושפל עדי ארץ, ומתוך קנאתו נטל פנחס בידו רומח והרג בה את זמרי וכוזבי, ובזה השיב פנחס את חמת ה' שהיתה שפוכה על בני ישראל וניצלו כל בני ישראל מכליה.

לכל מבקשי החכמה ניתן לקבל בתפוצה ישירה את העלונים "ויואל משה" ו"פניני ויואל משה" מתורתו ומוסריו של בנש"ק רבי יואל משה פינטו שליט"א בנו בכורו של האדמו"ר רבינו יאשיהו פינטו שליט"א במייל: TorahPinto@gmail.com בוטצאפ: +1 (917) 459-8776

מדוע משה רבינו לא עשה דבר כדי להשיב את החימה מעל בני ישראל

ורבים ממפרשי התורה ומגלי רזי סודותיה כתבו לשאול שאלה העולה מאליה אחר קריאת הדבר הזה, מדוע זה משה רבנו בעצמו לא הרג את זמרי, שהרי בוודאי גם משה קינא לה' ורצה לעצור את מעשה חילול ה' הנעשה בישראל, ומדוע לא מימש משה את הקנאה שבערה בו והרג את זמרי. ותגדל הקושיה שבוודאי ידע משה אודות הכעס שהתעורר אצל יושב שחקים על אותו המעשה ועל רצונו לכלות את בני ישראל, ובכל פעם בה כעס הקב"ה על בני ישראל משה היה איש האמונה שעמד בפרץ לדחות הגזירה, ומדוע כעת החריש משה ולא עשה דבר לרצות את הקב"ה שדרכו להתרצות ברחמים ולהתפייס בתחנונים. ובוודאי שהיתה סיבה מוצדקת למשה שבגללה העמיד את כל בני ישראל בסכנת כליה ולא עשה דבר. ואם נאמר שאף משה נשתכחה ההלכה מה דינו של זמרי, הרי פנחס הזכירה לו ואמרה בפניו. וממה שפנחס בא אל משה ולא קיים את ההלכה הזכורה לו בעצמו, מוכח שפנחס רצה שמשה יעשה דין בחוטאים, אלא שמשה התנגד ולא הסכים בשום אופן לפגוע בזמרי ובזה לכפר על בני ישראל.

פנחס זכה לשלושה מתנות על שהשיב את החימה מעל בני ישראל

ואף על פי שרבותינו השיבו לשאלה זאת תשובות רבות ועריבות, נראה בס"ד לבאר בדרך נוספת מדוע משה סירב לפגוע בזמרי ולהשיב את חימת ה' מעל בני ישראל,

וזה על ידי שנברר מתוך דברי רבותינו ז"ל מה היה השכר אותו נתן הקב"ה לפנחס על שהשיב את החימה מעל בני ישראל. ואחר עיון בדברי רז"ל נראה לומר כי שכרו של פנחס היה שזכה בשלושה דברים שלא היו מיועדים לו מתחילה, וזכה בהם על ידי שמסר נפשו וסיכן את חייו למען קדושת ה', ולמען הצלת כלל ישראל.

פנחס זכה בכהונה על שהשיב את החימה

מתוך שלושת הדברים להם זכה פנחס הדבר הראשון לו זכה הוא הכהונה. שאף על פי שפנחס היה בנו של אלעזר הכהן הגדול ונכדו של אהרן שקיבל את מתנת הכהונה מאת ה', פנחס בעצמו לא היה כהן אלא השתייך לשבט לוי, ולא היה לו דין כהן כאחיו. והמהר"ל מפראג בחיבורו על פירוש רש"י "גור אריה" כתב לבאר מדוע לא נתתן פנחס, כי עשית אהרן ובניו לכהנים היה על ידי שמשחם משה בשמן המשחה, ובשעה שנמשחו אהרן ובניו היה פנחס עוד רך בשנים ולא היה ראוי להמשח, ולכן כיון שלא נולד אחר ההתכהנות וגם לא נמשח נותר פנחס להיות לוי. וכשפנחס השיב את החימה מעל בני ישראל שילם ה' שכרו שהוא וכל זרעו יהיו כהנים לה'.

פנחס זכה באריכות ימים על שהשיב את החימה

הדבר השני לו זכה פנחס הוא שרבו ימיו והוסיפו לו שנות חיים. שפנחס האריך ימים יותר מכל בני דורו, ואף היה שופט את ישראל אחר מות יהושע והזקנים. ומצינו לרד"ק (בדברי הימים ט כ) שכתב שימי חייו של פנחס הגיעו ליותר משלוש מאות שנים. ועוד מצינו לספרנו שכתב כי אריכות הימים ניתנה לפנחס מאת ה' באמירה שאמר ה' למשה לומר לפנחס "הנני נתן לך את בריתי שלום", כי הסיבה שבגללה גוף האדם נחלה ומרקיב עד שגורם למות האדם, הוא משום שהגוף מורכב מחלקים גשמיים רבים, וכל עוד שורר שלום בין אותם חלקים אז הגוף מתקיים בבריאות וחוזקה, אולם אם תתלקח מחלוקת בין חלקי הגוף, אותה המחלוקת תכלה את הגוף וימות האדם. ונתן ה' לפנחס בשכרו "ברית שלום", כלומר שיהיו שלום בין כל אבריו ויארך ימיו.

פנחס זכה להיות אליהו שיעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים קודם הגאולה

והדבר השלישי לו זכה פנחס הוא, שאותו ישלח גואל ישראל קודם הגאולה כדי להשכין שלום בינו יתברך ובין ישראל. שאמרו רבותינו במדרש (ילקוט רמז תשעא): אמר הקב"ה לפנחס כשם שעשית שלום ביני ובין בני ישראל כאשר קינאת לי והשבת את חמתי מעליהם, כך לעתיד לבא תזכה שוב פעם לתת שלום ביני ובין בני שנאמר (מלאכי ג כד): "הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם".

ופנחס הוא אליהו שפנחס יבא וישכין את השלום קודם הגאולה. ונמצא כי השכר הניתן על המעשה השבת החימה הוא זכיה בשלושה דברים, א זכיה בכהונה, ב אריכות ימים, ג להיות מבשר הגאולה. ואם היה משה רבנו עושה בעצמו את המעשה שיעשה פנחס ומשיב את החימה מעל בני ישראל, שכרו של משה היה זכיה בשלושת הדברים האלו. ומעתה יובן היטב מדוע נמנע משה מלהרוג את זמרי ולזכות בשלושת הדברים האלו. כי הנה בכל מסכת חייו של משה מצינו שני מקרים בהם שגג משה ועשה דבר שלא כרצון ה'. ואפילו שהשינוי ששינה משה מדברי ה' היה זעיר ביותר ולא גרם נזק, בכל זאת הענישו הקב"ה בשני עונשים קשים ביותר, וזה כי מדקדק ה' עם הקרובים אליו דיקדוק גדול ביותר.

הכהונה היתה שייכת למשה ולקחה ה' ממנו

הפעם האחת בה לא נהג משה כרצון ה', היה כאשר ניגלה ה' למשה בסנה והפציר בו פעמים רבות שילך לגאול את בני ישראל, ומשה סירב לזה בתחילה מחמת הענוה הרבה שהיתה בו. ונאמר שם "ויחר אף ה' במשה", ואמרו חז"ל (זבחים קב.) כי הכהונה היתה מיועדת להיות למשה ולזרעו, אולם על סירובו של משה לגאול את בני ישראל נטל ה' את הכהונה ממנו ונתנה לאהרן.

ימיו של משה רבינו התקצרו

והוא לא זכה להכניס את בני ישראל לארץ

והפעם השניה בה שינה משה מדברי ה' ולא עשה כפי שצויה עליו הקב"ה נכתבה בפרשת חקת, שצויה ה' את משה שיוציא מים מן הסלע על ידי דיבור, ומשה שינה מדברי ה' והוציא מים מן הסלע על ידי הכאה. ואז שוב חרה אף ה' במשה, והודיע ה' לו ולאחרן אחיו כי עונשם יהיה שיתקצרו ימי חייהם ולא יזכו להכניס את קהל ישראל אל הארץ המובטחת.

משה רבנו יכל להשיב לעצמו את הדברים שגלוקו ממנו אם היה משיב את החימה אך משה לא רצה לדחוק בהקב"ה

והרי לנו כי שני הדברים שניתנו לפנחס בשכר שהשיב את החימה מעל בני ישראל היו בתחילה בחלקו של משה, ונטלם ה' ממנו כעונש על שני השגגות היחידות ששגה בימי חייו. ועל פי זה יובן היטב מדוע סירב משה בעצמו להשיב את החימה מעל בני ישראל. כי משה לא רצה לכפות על הקב"ה ליתן לו חזרה את הדברים שלקח מעצמו, וזה אף על פי שהוא השתוקק השתוקק עזה כל ימי חייו שהוא ובניו יתקדשו בקדושת הכהונה, וכן נכספה וגם כלתה נפשו להאריך ימים ולזכות להיכנס אל ארץ הקודש. וכעת נקרה למשה ההזדמנות להשיב לעצמו את שני הדברים שגלוקו ממנו, ששכר המשיב חימה הוא לזכות בכהונה ובאריכות ימים, ואם היה משה מקנא לה' ומשיב את החימה אז היה מוכרח ה' ליתן לו את המתנות האלו ומשה לא חסר כלום. אולם משה השלים שלימות מוחלטת עם אשר גזר ה' עליו, ולא היה מוכן לדחוק בה' ליתן לו את הדברים אליהם השתוקק.

מדוע ישלח ה' את אליהו להשכין שלום בינו לבין בני ישראל

אם כבר נתרצה לגואלם

ואם כך הם הדברים לכאורה מדוע אנו צווחים בפני הקב"ה שיחיש לגואלנו ברחמים אף שאין אנו ראויים ליגאל, והרי כל עוד אין אנו מקיימים את כל דברי תורת משה בשלימות משה רבינו מנועה מלגאול אותנו.

אליהו ישיב את ישראל בתשובה בשביל שמושה יוכל לגואלם

ויש לומר כי לכן התקין הקב"ה את אליהו הנביא שיבא קודם הגאולה וישכין שלום בין ישראל אליו יתברך, כי מעשי אליהו יהיו להשיב את ישראל בתשובה שישובו אל ה' בכל לבבם ובכל נפשם, ויקבלו על עצמם את עשיית כל המצוות, ואז יהיו כל ישראל צדיקים וכולם יהיו יודעי שמו של הקב"ה. ואז אחר שיעשו ישראל תשובה יוכל משה רבינו לגואל את ישראל כי הרי הם קיבלו על עצמם לקיים את כל דבריו. ומעתה מובן מדוע אנו מתפללים להקב"ה שיגאלנו ברחמים אף שאין משה יוכל לגואלנו אם אין אנו עוסקים בתורה, כי תפלתנו היא שישמחנו ה' אלוקינו באליהו הנביא עבדו שיחזירנו בתשובה קודם הגאולה, ועל ידי אותה התשובה שנעשה יוסר הרועץ ויוכל משה לגאול את בני ישראל.

ובזה נבין מדוע סירב משה להשיב את החימה מעל בני ישראל אחר מעשה זמרי המתואר בפרשתנו, כי אם היה משה משיב את החימה היה הוא אליהו שישבי את ישראל בתשובה. ואם כך יהיה אין מי שירפא את שברם של בני ישראל, כי מטרת שליחת אליהו לבני ישראל היא כדי לאפשר למשה לגאול את בני ישראל, ואם משה הוא אליהו הוא אינו יכול לעשות זאת.

ומדבר זה אנו למדים את גדולת הנפש העצומה ואת התבטלות המוחלטת להקב"ה של משה רבנו, ואת אהבתו והתמסרותו של משה רבנו למען כלל עם ישראל. שאפילו כאשר משה יכל להשיג בחזרה את הדברים להם השתוקק כל ימי חייו, לא פעל להשיגם. כי ידע שאין זה רצון ה' שיהיו ברשותו. וכן כשוראה שהמתנה שיקבל להיות אליהו תזיק לבני ישראל, ותמנע את גאולתם ברחמים ויתר על אליהו, והניח לפנחס לקנאות לה' ולהשיב את החימה מעל בני ישראל.

ועתה לא נותר לנו אלא לבאר מדוע התנגד משה להיות משיב החימה מעל בני ישראל מחמת הדבר השלישי לו היה זוכה אילו היה עושה זאת-שהיה זוכה להיות מבשר הגאולה, שגזר ה' כי האיש אשר ישיב את החימה מעל בני ישראל ויצילם מכליה, הוא יהיה אליהו שיבא אל ישראל קודם יום הגאולה ויאמר להם כי הגיע זמן גאולתם, וישכין שלום בניהם לבין לאביהם שבשמים. ונראה לענות על כך על ידי ביאור עצם העניין, מה היא התועלת בשליחת אליהו הנביא להשכין שלום בין ישראל להקב"ה קודם הגאולה, הרי אם ריחם ה' על בניו וחפץ לגואלם, הרי ודאי הוא יתברך בשלום עם בניו ורוצה באישי ישראל ובתפילתם ומה טעם יש להשכין שלום.

הגואל משה אינו יכול לגואל את ישראל עד שיקיימו את דברי התורה כי הוא הזהירם על כך

ונראה לבאר בס"ד מדוע יוצרך ה' לשלוח את אליהו להשכין שלום בינו ובין בניו קודם בא הגאולה על פי מה שכתב האור החיים הקדוש זיע"א (בפרשת תצוה), שהביא מדברי חז"ל במדרשים ובזוהר שמושה רבינו הוא יהיה הגואל שיגאל את בני ישראל מגלות, והוסיף וכתב כי היות והגאולה תלויה בזכותו של משה "לזה נתארך הגלות, כי כל עוד שאין (ישראל) עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאול עם של בטלנים". ונראה כי הסיבה מדוע אין משה מסכים להתגלות ולגאול את ישראל עד שיעסקו בתורה שמסר להם ויקיימו את כל אשר דיבר אליהם, כי פי משה הוא שהתריע בבני ישראל כי אם הם לא יקיימו את דברי התורה יצאו אל הגלות ולא ישובו ממנה עד שישובו לקיים את כל הדברים שהוא ציוה אליהם. וכיצד זה איש האלוקים שפיו הוא שאסר את ישראל בשרשרות הברזל של הגלות יכול להתירם מהם אם לא קיימו את אשר אמר להם, שעד שלא יקיימו את דברי התורה לא יצאו מן הגלות. לכן אין משה יכול לגאול את ישראל עד שיקיימו את כל דברי התורה.

לא ימושו מפיהו ומפי זרעו ומפי זרע זרעו אמר ה' מעתה ועד עולם

ביאור ועיון
בתורת אבוה"ק
צדיקי שושלות הזהב
פינטו ואבוהצירא

משנת אבות

עש"ר כ"ק אדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א - ראב"ד מרוקן

לא זיכה ה' את פנחס בכהונה עד אחר שהרג את זמרי כי רק מחמת שלא היה כהן יכול היה להשיב את החימה מעל בני ישראל

ועד מהרה החלו המואבים לפתות את בני ישראל לדבר עבירה, ולהכשיל את בני ישראל באיסורים החמורים ביותר עליהם הזהיר ה' בברית שכרת עם ישראל.

ולא רק את פשוטי העם הכשילו המואבים, אלא רשעותם הגיע עד לנשיא שבט בישראל, שזמרי בן סלוא נשיאו של שבט שמעון קרב אל כזבי בת צור המדינית וביקש לחטוא עמה. וכשראה הקב"ה את הרעה שעושים בני ישראל וכיצד הם מפרים את בריתו, קצף ה' עד מאוד, וחמת המלך ה' בערה וביקשה לכלות את כל בני ישראל. והצילה את כל בני ישראל מכליה תעוהו של פנחס בן

התורה הקדושה מספרת בפרשתנו פרק בתולדותיו של עם ישראל שהוא אחד מזמני השפל הקשים ביותר בקורות בני עמנו. היה זה בשנת הארבעים לצאת בני ישראל ממצרים אחר שכבר תמו ומתו כל אנשי העדה הרעה שניסו ה' וניאצו אותו יתברך, והנותרים בבני ישראל היו כולם צדיקים וישרים בעיני ה'. ורצה ה' להכניס את בני ישראל לארץ, ולקיים את ההבטחה שהבטיח שזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה. אולם השטן צפה בצדקתם של בני ישראל וביקש להמיתם, ולכן קירב את ליבם של בני ישראל אל הגויים וישיבי ארץ מואב, עד שנעשו בני ישראל ובני מואב רעים וידידים.

אלעזר הכהן שלא היה ירא מעוברי העבירה, אלא נטל רומח בידו והלך עימה אל אוהלו של זמרי, והמית על ידי הרומח את זמרי ואת כזבי. וכיון שנאמן ה' לשלם שכר טוב לצדיקים, אמר ה' למשה רבנו שיבשר לפנחס כי הקב"ה נותן לו מתנה יקרה על שהציל את בני ישראל, שהוא זכה להיות כהן לקל עליון, וגם בניו אחריו יהיו כהנים וינצחו על מלאכת בית ה'. וכן מציינו בדברי חז"ל שאמרו בכמה מקומות כי בזמן שהיו כהנים בעבודתם, רוב המשמשים בכהונה גדולה היו מזרעו של פנחס.

אף על פי שפנחס היה בן למשפחת הכהונה פנחס עצמו לא נעשה כהן עד שהרג את זמרי

ומן הדבר הזה אנו למדים שקודם שהרג פנחס את זמרי לא היה פנחס נחשב לכהן אלא היה לוי, וכן אמרו בגמרא במסכת זבחים (קא): "לא נתכהן פנחס עד שהרגו לזמרי". ורבנו המהר"ל מפראג בחיבורו "גור אריה" כתב לבאר את הטעם מדוע לא היה פנחס כהן, אפילו שהיה בנו של אלעזר הכהן הגדול ונכדו של אהרן הכהן. כי הרמתם של אהרן ובניו מן הלוויים ועשיתם לכהנים היתה על ידי המשיחה שמשחם משה בשמן המשיחה, ואחרי אותה המשחה שוב לא היו צריכים הנוגדים לבניו של אהרן להימשח, שכיון שנוגדו לכהנים משוחים הרי גם הם נחשבים למשוחים, והם מוכשרים לעבוד את עבודת הקודש. אולם פנחס נולד קודם שנמשח אלעזר אביו, אך לא היה יכול להימשח עמו מחמת שבזמן המשיחה היה צעיר לימים, ולא היה זה ראוי למשוח לעבודת הקודש ילד רך בשנים. ולכן נמצא שכל משפחתו של פנחס הועלו בקודש ונעשו כהנים לה, ואילו הוא פנחס נותר יחידי מכל משפחתו להיות לוי שלא זכה לכתר הכהונה. ובוודאי שדבר זה גרם עיצבון גדול ביותר לפנחס, שהרי גם הוא היה יכול לשרת את פני ה' בהיכל הקודש, שפנחס היה נקי כפים ובר לבב ולא נמצא בפעלו כל עוולה, ורק מחמת דבר שהיה נראה כמקרה הוא לא זכה להיות מוכתר על ידי ה' בכתר הכהונה, ונותר להיות לוי המשמש את אחיו הכהנים. ואם נתבונן יותר בהבדל שהיה בין פנחס לאחיו, שהוא השתייך לבית לוי והם השתייכו לבית הכהונה, נראה כי פנחס חוה במשך שנים רבות השפלה ובזיון שאין לשערם ולתארם, וזה היה ניכר אפילו בדברים גשמיים כדוגמת אכילה ושתייה. שהרי מחייתם וכלכתם של הכהנים היא מלחם הפנים ומן הקורבנות שבני ישראל היו מביאים למשכן, וכן ממתנות הכהונה שציוה ה' על בני ישראל לנדב לכהנים. ופנחס שעדיין היה לוי היה אסור באכילה ובהנאה מכל הדברים האלו שניתנו לאחיו הכהנים, נמצא שאפילו את האוכל שבני משפחתו אוכלים לא היה יכול פנחס לאכול, ואפילו בכלים שהם היו משתמשים לא היה מותר לו להשתמש. ומי יאמוד את היגון והחרפה הגדולה שהיתה מנת חלקו של פנחס בכל אותם שלושים ותשע שנים, מאז שהתכהנה משפחתו, ועד שהרג את זמרי וזכה גם הוא להיות כהן.

מדוע הקב"ה מנע את הכהונה מפנחס הצדיק במשך שלושים ותשע שנים

וחובה עלינו לדרוש בדבר הזה ולהבין מדוע נהג כך בעל הרחמים עם פנחס הצדיק, שהרי בוודאי פנחס זעק והתפלל לה' שיזכה לשרת במשכן ככהן. אולם רחוק מישועתו דברי שאגתו, ולא קיבל ה' את עתירת פנחס והותירו להיות לוי.

כהן אינו יכול להשתמש בשמות הקודש

ונראה לבאר דבר זה בס"ד על פי דברים שאמרם עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א מספר פעמים. הנה מציינו בתלמוד ירושלמי (יומא ז ג) מעשה אודות רופא שהיה דר בציפורי, וזכה אותו רופא ושמו המפורש של הקב"ה היה ידוע לו. חפץ היה אותו רופא לחלוק את ידיעת השם הקדוש עם התנא רבי יוסי בר חמה, אולם רבי יוסי בר חמה סירב

שיגלה לו הרופא את השם הקדוש, והסביר את סירובו העיקש, כי היודע את השם הקדוש אסור לו להנות מנדבות אחרים כלל, והוא עצמו מבני אהרן הכהן הוא, ופרנסתו היא ממתנות הכהונה ומתרומות ומעשרות שנותנים לו בני ישראל, ולכן אין ברצונו לידע את השם הקדוש, כי אם ידעו שוב לא יוכל ליטול מבני ישראל את פרנסתו. ובפירוש "קורבן העדה" כתב לבאר מדוע היודע את השם אינו רשאי להנות מנדבת אחרים, כי חשינן שמא יבא לקטטה עם אדם שהיה רגיל לתת לו נדבה והפסיקה, והאיש היודע את השם המפורש יקללו בשעת כעסו ויהרגו. ואמר עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א לפרש על פי זה את הפסוק "ויבטחו בך יודעי שמך" (תהלים ט יא), כי יודעי שמו של הקב"ה אסור להם להנות מנכסי אדם אחר ולבטוח בו, אלא עליהם לשים מבטחתם בה' לבדו, וזה פן יבואו בשעת כעסם לקלל את אותו שבטחו בו. וכפירוש הזה נמצא גם בספר "לחיים בירושלים" למורנו הגאון רבי חיים פלאגי זיע"א שכתבו בשם גורי הארז"ל.

פנחס לא נהרג כשפגע בזמרי

כי על ידי שמות קדושים נעשו לו ניסים שהגנו עליו

ועל פי הכלל הזה שהמהנה עצמו מנכסי אחרים אסור לו לידע את שמות הקודש, וקל וחומר שאסור לו להשתמש בהם, נוכל להבין מדוע ראה ה' בעונו של פנחס במשך שלושים ותשע שנים ולא הושיעו לעשותו גם כן לכהן. כי הנה בגמרא במסכת סנהדרין (פב:) מנה רבי יוחנן ששה ניסים שנעשו לפנחס במעשה שהרג את זמרי, שאילולי היו נעשים לו בוודאי היה נהרג על ידי זמרי או על ידי אנשי שבט שמעון. וקרוב לוודאי שפנחס עשה את הניסים האלו על ידי השתמשות בשמות הקודש. ושמות הקדושים היו ידועים לפנחס כפי שאנו למדים מדברי התרגום יונתן (במדבר לא ח), שכתב שכאשר ראה בלעם את פנחס במלחמת מדין פחד שיהרגוהו, ולכן עשה בלעם כישוף ופרח באוויר, ועל מנת לתופסו אמר פנחס את השם הגדול והקדוש ופרח אף הוא באוויר. והרי לנו כי פנחס היה יודע את שמות הקודש, ועל כן יש לומר שעשה את ששת הניסים בהריגת זמרי על ידי אמירתם, ואילולי הם ודאי היה נהרג.

הקב"ה מנע מפנחס את הכהונה כדי שיזכה להציל את בני ישראל

והנה מה שהיה יכול פנחס לידע את שמות הקודש ולהשתמש בהם, זהו רק מחמת שלא היה כהן, כי אם היה פנחס כהן על פי דין לא היה יכול להשתמש בהם, כפי שנאמר במפורש במעשה שהובא בירושלמי הנזכר. ומעתה נבין את גודל החסד שעשה ה' עם פנחס בזה שלא נתכהן יחד עם יתר בני משפחתו, שבמשך שלושים ותשע שנים היה פנחס בוש בזה ומצטער צער גדול על רוע גורלו, אך אלוקים חשבה לטובה, ורק בזכות זה שלא היה פנחס כהן, זכה להציל את כל בני ישראל מכליה, ושתינתן לו ברית שלום מהקב"ה. ועוד זכה להיות מבשר הגאולה לעתיד לבא.

ועל ידי ידעת חידוש תורה זה חובה עלינו להחזיר אל מחשבתנו ותודעתנו יסוד גדול בעבודת ה'. שפעמים האדם מרגיש צורך לדבר שהוא הכרחי בשבילו, והאדם זועק שנים רבות להקב"ה שיושיעו וימלא את מחסורו. אך נראה כי ה' שכחו ועזבו ולא מושיעו, וכפי שאמר דוד המלך בשעה שהיה נותן במצב זה "כלו עיני, לאמרתך לאמר מתי תנחמני". וישתומם האדם, כי לפי ראות עיניו אין כל סיבה מוצדקת שבגללה יחסיר ה' ממנו את הדבר הנצרך לו, והקב"ה הוא טוב ומטיב, ומדוע אם כן הוא צריך להצטער צער רב כל כך בשביל דבר המגיע לו לכאורה על פי דין. אולם ישם האדם לנגד עיניו תמיד כי השי"ת מגיד מראשית אחרית, ולמען טובתו של המתפלל הקב"ה מונע ממנו את אותו הדבר בו חשקה נפשו. ולבסוף יקבל האדם את אשר שאל מעם ה' ואל אותו דבר יצורפו עוד דברים טובים רבים שהאדם לא העלה בדעתו אפילו לבקשם מאת ה'.